

Informatienota

Datum vergadering : 26 september 2023
Informatienotnummer : IN077
Portefeuillehouder : Jan de Geus
Bijlage(n) : -
Onderwerp : Stand van zaken huisvesting arbeidsmigranten

Onderwerp

Stand van zaken huisvesting arbeidsmigranten

Kennisnemen van

De stand van zaken rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Op 5 september 2023 wordt u uitgebreid geïnformeerd tijdens een beeldvormende avond. Vooruitlopend daarop ontvangt u hier alvast een - beknopte - stand van zaken.

Leeswijzer:

Op dit moment worden (ook in dit stuk) de begrippen 'arbeidsmigranten' en 'internationale werknemers' nog naast elkaar gebruikt. De komende tijd zal - gezien de landelijke trend - het begrip 'internationale werknemers' leidend gaan worden.

Inleiding

In West Betuwe werken veel arbeidsmigranten, bijvoorbeeld in de fruitteelt, bij de veiling en distributiecentra. Op basis van de bekende gegevens werken er het jaarrond 2.500 arbeidsmigranten in onze gemeente en in de piek 4.500. Het aantal arbeidsmigranten dat hier woont is een stuk lager, ongeveer 1.400.

Op 25 mei 2021 heeft u het beleidsplan Huisvesting arbeidsmigranten 2021 vastgesteld. Dit beleid kent een aantal pijlers (waaronder huisvestingsbeleid, registratie, toezicht en handhaving). Tevens hebben de gemeenten in de regio Rivierenland de handen ineen geslagen en de ambitie uitgesproken om de huisvesting van arbeidsmigranten samen op te pakken met hun partners in de markt: huisvesters, uitzenders en werkgevers. In het Uitvoeringsprogramma regionale huisvesting arbeidsmigranten regio Rivierenland staan een aantal pijlers (beleidslijnen) welke in lijn liggen met het eerder genoemde beleidsplan van de gemeente. Over de regionale samenwerking leest u verderop in dit stuk meer, o.a. onder het kopje 'convenant'.

Pijlers op hoofdlijnen:

1. Huisvestingbeleid: het beleid ziet in grote lijnen toe op:
  - Huisvesting bij agrarische bedrijven
  - Huisvesting in grootschaligere complexen
  - Andere kleinschalige initiatieven (minder dan 25 plaatsen) welke niet gerealiseerd worden bij agrarische locaties

Het beleid voor huisvesting bij agrarische bedrijven is tijdens een informatieavond in mei 2022 aan agrarische ondernemers toegelicht. Deze bijeenkomst is goed bezocht door ongeveer 40 ondernemers en andere belanghebbenden. In het najaar (september/oktober 2023) wordt nogmaals een informatie avond voor agrarische ondernemers georganiseerd. Voor huisvesting in grootschaligere complexen

heeft u in maart 2022 aanvullende kaders vastgesteld. Dit type huisvesting blijft op deze plaats buiten beschouwing. Voor andere kleinschaligere initiatieven zijn enkele plannen ingediend. Omdat deze initiatieven veelal beoogd zijn op of in de nabijheid van industrie- en bedrijventerreinen is vergunningverlening i.v.m. milieunormen gecompliceerd. Dit zal in september 2023 aan uw raad nader worden toegelicht.

2. Registratie:

Veel arbeidsmigranten zijn 'onzichtbaar', zeker als ze niet ingeschreven staan in de BRP (Basisregistratie personen). Inschrijven in de basisregistratie is verplicht als de arbeidsmigrant hier langer dan 4 maanden verblijft. Het is om meerdere redenen van belang om te weten wie waar verblijft, denk daarbij vooral aan de situatie waarin zich een calamiteit voordoet (bijvoorbeeld brand). Er is nu maar een beperkt zicht op de verblijfplaats van de arbeidsmigranten binnen onze gemeente. Er is gekozen om aan te sluiten bij een regionaal (regio Rivierenland) digitaal nachtregister. Een dergelijk systeem was al in werking bij o.a. Maasdriel en Zaltbommel. Op basis van de ervaringen in deze gemeenten wordt gewerkt aan een systeem dat gebruiksvriendelijker is en voldoet aan de privacy wetgeving. De verwachting is dat het systeem begin 2024 operationeel is. Dit moet leiden tot een nauwkeuriger beeld van het aantal arbeidsmigranten in onze gemeente en een betere vulling van de BRP. Een betere vulling heeft voor de gemeente positieve financiële consequenties.

3. Toezicht en handhaving

Het stellen van regels heeft weinig zin als hier niet op wordt gehandhaafd. Arbeidsmigranten hebben zelf zelden voldoende kennis van zaken als het gaat om rechten ten aanzien van huisvesting en arbeid en inkomen.

Op dit moment loopt een pilot binnen de gemeente. Er worden adressen bezocht waarvan bekend is of vermoed wordt dat er arbeidsmigranten wonen. Dit heeft vooral een inventariserend karakter. Waar wonen de arbeidsmigranten en hoe ziet die huisvesting er uit? Er zijn op dit moment ongeveer 50 adressen bezocht. Over het algemeen zijn de bezochte locaties veilig te noemen. Qua registratie en inschrijvingen in de basisregistratie is de conclusie dat deze nagenoeg nergens op orde is. Het feit dat er tot op heden geen acuut gevaarlijke situaties zijn aangetroffen wil overigens niet zeggen dat alles conform de regelgeving is. Een groot aantal locaties heeft geen vergunning.

Er is gekozen om op termijn aan te sluiten bij een gespecialiseerd regionaal controle/handhavingsteam. Dit team controleert onder meer op de vergunningen, het bestemmingsplan, de veiligheid en de registratie. Een regionaal team is effectief omdat het de informatie uit de verschillende gemeenten in de regio Rivierenland kan koppelen. Momenteel wordt in de regio geïnventariseerd wat de concrete behoefte is bij de verschillende gemeenten.

4. Sociaal perspectief

De afgelopen tijd zijn met enige regelmaat dakloze arbeidsmigranten gesignaleerd, vooral in Tiel maar ook elders in de regio Rivierenland. De clustering vindt vooral plaats in Tiel vanwege de daar aanwezige voorzieningen voor daklozen. Dat wil echter niet zeggen dat ze daar dakloos zijn geraakt. Verder is er landelijk sprake van een stijging van het aantal arbeidsmigranten uit Oost-Europa. Deze mensen kampen vaak met problemen zoals schulden, delinquent gedrag en verslaving. Stichting Barka biedt begeleiding aan dakloze arbeidsmigranten en doet dit met succes in meerdere gemeenten. De Regio Rivierenland heeft de samenwerking met de Stichting Barka voor de duur van 2

jaar verlengd om zo de problematiek op de korte termijn aan te pakken. Tegelijkertijd wordt regionaal onderzocht hoe de opvang en begeleiding van dakloze arbeidsmigranten voor de langere termijn kan worden georganiseerd.

5. Voldoende aanbod (woonruimte) dichtbij werk

Op dit moment bestaat er in de regio Rivierenland een onevenwichtige verdeling tussen de gemeenten en de aantallen arbeidsmigranten die zij huisvesten. Dit leidt tot scheve verhoudingen in de regio, meer pendelbewegingen, een ongelijke verdeling van de lusten en de lasten tussen gemeenten en een verhoogde druk op de lokale woningmarkt die al lange tijd overspannen is.

We nemen deel aan de locatiescan van het Kadaster. Het doel van de locatiescan is om kansrijke locaties voor huisvesting arbeidsmigranten te identificeren die in theorie op korte termijn gerealiseerd zouden kunnen worden.

Ondertekening 'Convenant huisvesting internationale werknemers'

Op 23 juni 2023 is het convenant huisvesting internationale werknemers door de gemeente West Betuwe ondertekend.

Dit convenant is een publiek – private samenwerkingsovereenkomst tussen de individuele gemeenten van de regio Rivierenland en marktpartijen die internationale werknemers in dienst hebben, detacheren, dan wel huisvesting voor internationale werknemers in de regio hebben gerealiseerd of deze intentie hebben.

Internationale werknemers (arbeidsmigranten) zijn op dit moment een onmisbare kracht van de economie. Helaas worden zij niet altijd goed gehuisvest, ook in de regio Rivierenland niet. Met dit convenant committeren marktpartijen en gemeenten zich om samen de kwaliteit van huisvesting en leven van internationale werknemers in de regio Rivierenland te verbeteren. Dit doen de partijen samen, vanuit een gedeeld verantwoordelijkheidsbesef en het besef dat partijen elkaar nodig hebben. Voldoende huisvesting van goede kwaliteit komt immers alleen van de grond als marktpartijen dit realiseren en gemeenten faciliteren.

Het convenant heeft als doel om 'een bodem in de markt' te leggen en duidelijke spelregels op te stellen waaronder marktpartijen huisvesting voor internationale werknemers in de regio mogen realiseren en exploiteren. Het convenant verschaft daarmee duidelijkheid tussen marktpartijen en gemeenten over de regels waaraan huisvesting van internationale werknemers moet voldoen en de wederzijdse verwachtingen en verplichtingen.

Het is daarbij belangrijk om te vermelden dat er voor gemeenten geen directe extra verplichtingen uit het convenant volgen, omdat deze zijn gebaseerd op inspanningsplichten of bevoegdheden die gemeenten al hebben. Voor marktpartijen ontstaat er een gelijk speelveld. Een gelijk speelveld waar de marktpartijen die het convenant ondertekenen, en zich zo certificeren, samen met de overheid bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor internationale werknemers vanuit een welbegrepen eigenbelang. Tegelijkertijd ook een speelveld waarin de marktpartijen die zich niet aan het regionale beleidskader willen committeren met een uniforme handhaving te maken krijgen. Hierdoor komt er binnen de regio ook een einde aan het zogenaamde waterbedeffect waarbij sommige marktpartijen bewust gemeenten opzoeken met de minst strenge regels voor huisvesting.

In het convenant zijn afspraken belegd over de volgende onderwerpen:

- De wijze waarop inschrijving georganiseerd wordt;

- De kwaliteit van nieuwe huisvestingsinitiatieven in de regio;
- De kwaliteit van de wijze waarop het beheer van nieuwe huisvestingsinitiatieven georganiseerd wordt;
- De wijze waarop werkloosheid onder internationale werknemers voorkomen en opgelost wordt;
- De wijze waarop er invulling wordt gegeven aan de beschikbare verblijfplaatsen in relatie tot het aantal internationale werknemers dat in de regio werkzaam is.
- De wijze waarop de zelfredzaamheid van internationale werknemers in de regio wordt bevorderd.

Wet goed verhuurderschap

Per 1 juli 2023 treedt de *Wet goed verhuurderschap* in werking. Deze wet biedt algemene regels voor goed verhuurderschap (landelijke basisnorm). De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op en het handhaven van deze regels.

De gemeente is verplicht om uiterlijk per 1-1-2024 een meldpunt in te stellen waar kosteloos meldingen kunnen worden gedaan van ongewenst verhuurgedrag.

Naast deze algemene regels, biedt de wet ook de mogelijkheid voor gemeenten om een verhuurvergunning (per verordening) in te stellen voor verhuur van verblijfsruimte aan arbeidsmigranten. Er zal een inventarisatie moeten plaatsvinden om te beoordelen of het voor de gemeente West Betuwe zinvol is om naast het bestaande instrumentarium een verhuurvergunning toe te voegen. Momenteel kan er al gestuurd worden met het verlenen of weigeren van een omgevingsvergunning en een exploitatievergunning voor een kamerverhuurbedrijf op basis van de APV.

Financiën

Aan deze raadsinformatie zijn geen financiële consequenties verbonden.

Communicatie

Met deze raadsinformatienota wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken huisvesting arbeidsmigranten.

In september/oktober 2023 wordt een informatieavond voor agrarische ondernemers georganiseerd om hen (blijvend) te informeren over het huisvestingsbeleid voor deze groep in West Betuwe.

Vervolg

Tijdens de raadsinformatie avond van 5 september 2023 zult u uitgebreider/gedetailleerder worden geïnformeerd. Tevens zullen dan eventuele ontwikkelingen in het kader van onder meer de Wet goed verhuurderschap worden meegenomen.

Suggestie ter afhandeling

Voor kennisgeving aannemen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,
Philip Bosman Servaas Stoop